

Suomen Dobermannyhdistys ry - roturisteytyslakemus dobermannille

1. Miksi risteytetään?

Suomen Dobermannyhdistys ry:n roturisteytystyöryhmä hakee Kennelliitolta roturisteytyslupaa dobermannille rodun terveystilanteen, geenipoolin ja monimuotoisuuden parantamiseksi.

Tällä hetkellä rodun suurin terveydellinen haaste on sydänsairaus DCM (dilatoiva kardiomyopatia), joka aiheuttaa koiralle tyypistä riippuen rytmihäiriöitä tai sydämen laajentuman. Sairaus eroaa muiden rotujen kardiomyopatiasta aggressiivisemmän etenemisensä ja huonon hoitovasteensa vuoksi. (Tidholm 2001, Meurs 2007). DCM:n sairastuu jossain vaiheessa elämänsä noin 60% rodun populaatiosta, tyypillinen sairastuva koira on iältään noin 5-7-vuotias. Sairaus johtaa poikkeuksetta kuolemaan, usein koirat menehtyvät äkillisesti ilman aiempia ulkoisia oireita tai merkkejä sairaudesta. Osalla sairastuneista koirista nähdään rytmihäiriöistä johtuvia äkillisiä pyörtymis- ja heikkouskohtauksia, yskää, heikkoutta ja yleistä haluttomuutta. Sairauden aggressiivista kulkua kuvaa, että oireiden ilmaantumisen jälkeen elinikä on keskimäärin vain muutama kuukausi (vaihteluväli muutamasta viikosta muutama vuoteen). Kliiniseen vaiheeseen edennyttä sairautta on erittäin vaikea hoitaa.

Kennelliiton jalostustietokantaan on vuosina 2014-2024 ilmoitettu sydänsairauteen menehtyneeksi 85 dobermannia, joista 48 dilatoivaan kardiomyopatiaan ja 20 määrittelemättömään sydänsairauteen. Menehtyneiden koirien keski-ikä on 7 vuotta ja 6 kuukautta. Kaikkia DCM:n menehtyneitä koiria ei ilmoiteta virallisesti kuolleeksi jalostustietokantaan, joten on syytä olettaa todellisen luvun olevan vielä monin verroin suurempi. (Koiranet-jalostustietojärjestelmä)

Kennelliitosta on ollut mahdollista saada dobermannille virallinen sydäntutkimuslausunto vuodesta 2015. Sydäntutkimusvaatimus on lisätty rodulle PEVISAan heti, kun se on ollut mahdollista.

DCM:n karsintaan käytetään jalostuksen työkaluina 5 minuutin EKG:tä ja sydänultraa, 24h holterointia ja sydänultraa sekä geenitestejä. EKG:llä, ultralla ja holteroinnilla pystytään poistamaan jalostuksesta jo sairastuneet yksilöt, mutta näillä tutkimuksilla ei pystytä ennustamaan jalostukseen käytettyjen koirien sairastumista jatkossa. Tutkimukset ovat voimassa 12 kuukautta kerrallaan. Geenitesteillä voidaan arvioida koiran todennäköisyyttä sairastua elämänsä aikana, mutta niiden korrelaatiota todelliseen sairastuvuuteen ei vielä tunneta. Tämän takia geenitestejä ei toistaiseksi voida käyttää jalostuksesta karsivana tutkimuksena.

DCM on tyypiltään polygeeninen sairaus, eli sen aiheuttavat useat eri geenit. Tämän takia sairauden karsiminen rodusta on osoittautunut haastavaksi. Vaikka jalostukseen käytettävät koirat olisi tutkittu kliinisesti terveiksi ennen jalostuskäyttöä, voivat ne silti periyttää eteenpäin sairaita geenejä. Sairauden karsimista populaatiosta hankaloittaa myös maailmanlaajuisesti ahdas geenipooli. Eri mantereilla asuvat koirat ovat geneettisesti keskenään niin läheistä sukua, ettei edes Suomen mittakaavassa rodun terveystilannetta ole mahdollista parantaa ulkomaisten koirien jalostuskäytöllä. Dobermann Diversity Projectin mukaan dobermannin

geneettinen sukusiitosprosentti on 30-45%.

Roturisteytysprojektissa on tarkoituksena risteyttää dobermanniin terveystietoisin perustein valittuja rotuja, joilla on matala riski sairastua DCM tai muihin sydänperäisiin sairauksiin. Tällöin rotuun on mahdollista saada terveitä geenejä, parantaa rodun kapeaa geenipoolia ja toivottavasti tätä kautta vähentää dobermannien riskiä sairastua dilatoivaan kardiomyopatiaan. Risteytyksessä mahdollisesti saavutettua laajempaa geenipoolia voidaan myöhemmin hyödyntää myös muun populaation tervehtymisessä.

Mihin rotuun risteytetään?

Risteytysroduiksi ehdotetaan Kennelliitolle gordoninsetteriä, hovawartia, isovillakoira, plottinajokoira sekä lapinporokoira.

Roturisteytystyöryhmä järjesti SDY:n jäsenistölle kyselyn jossa pyydettiin ehdottamaan risteytykseen mahdollisesti soveltuvia rotuja. Työryhmä kävi kyselyssä esiin nousseiden rotujen terveystilastoja läpi, ja valitsi viisi parhaiten terveystietoisuutta soveltuvaa rotua ehdotettavaksi risteytykseen. Rotujen valinnassa kiinnitettiin huomiota vain terveystietoisuuteen seikkoihin, sillä luonne, käyttöominaisuudet ja ulkonäkö ovat nopeasti palautettavissa dobermannille ominaisiin.

Gordoninsetterin keskimääräinen elinikä KoiraNet jalostustietojärjestelmän mukaan on 11 vuotta ja 3 kuukautta. Yleisimmiksi kuolinsyiksi on ilmoitettu vanhuus ja kasvainsairaudet. Sydänsairauksiin kuolleita koiria oli ilmoitettu 11kpl. Rotua pidetään kansainvälisesti perusterveenä, merkittävimpiä sairauksia ovat nivelrikko, SLO (esiintyvyys 6,1%), rcd4-PRA perinnöllinen silmänsairaus, pikkuaivojen abiotrofia CCA, IMHA (immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia), immunologiset sairaudet ml. ruoka-allergiat. Rodulla on käytössä geenitestit PRA rcd4-sairauteen sekä pikkuaivojen abiotrofiaan (CCA). (Lähde: Gordoninsetterin jalostuksen tavoiteohjelma, Gordoninsetterin rotumääritelmä, Kanakoira-kerho)

Howavartin keskimääräinen elinikä on KoiraNet jalostustietokannan mukaan 9v 9kk, yleisimpinä kuolinsyinä vanhuus ja kasvainsairaudet. Rodun PEVISA vaatii tutkittavaksi ainoastaan lonkat. Koiria tutkitaan luustoltaan kuitenkin melko laajasti. Vuosina 2010-2023 100% tutkituista koirista oli saanut spondyloosin osalta lausunnon SP0. Pevisassa mainitaan huomionarvoisina sairauksina kilpirauhasen vajaatoiminta, olkanivelten kasvuhäiriö (ei tilastoja yleisyydestä), sekä DM eli degeneratiivinen myelopatia, jonka varalta koirat tulisi geenitestata. (Lähde: Howavartin PEVISA, KoiraNet jalostustietojärjestelmä)

Isovillakoirien keskimääräinen elinikä on 10 vuotta 7 kuukautta. Rotua tutkitaan terveystietoisuutta kattavasti ja rotujärjestö ylläpitää rodulle terveystietokantaa. Isovillakoira valikoitui risteytykseen myös rotujärjestön aiemman risteytyskokemuksen takia. Villakoira on aiemmin käytetty myös kromföhländereiden sekä kooikerhondjejen roturisteytysohjelmassa. Rodun yleisimpinä kuolinsyinä ovat vanhuus, kasvainsairaudet, maksa- ja ruoansulatuskanavan sairaudet. Rodussa on kaksi todetusti dilatoivan kardiomyopatian takia

lopetettua koiraa, jotka olivat iältään 10v 5kk ja 11v. (Lähde: Suomen Villakoirakerho, KoiraNet jalostustietojärjestelmä)

Plottinajokoiria on verrattain harvinainen rotu Suomessa. Rotuun tuodaan myös uutta verta sen alkuperämaasta (USA), jolla ylläpidetään rodun monimuotoista kantaa myös Suomessa. Rodun keskimääräinen elinikä on noin kymmenen vuotta, amerikkalaisissa aineistoissa 12-14 vuotta. Rodun terveyttä tutkitaan Suomessa melko vähän, mutta lonkkakuvaustulokset ovat hyviä (A 55% tutkituista). Tiedossa ei ole muita terveysongelmia rodussa. (Lähde: Plottinajokoirayhdistys, KoiraNet jalostustietojärjestelmä)

Lapinporokoirat ovat melko terveitä ja rotu on hyvin monimuotoinen. Rotuun tehdään edelleen rotuunottoja. Pääsääntöisesti koirien keskimääräinen elinikä on yli 12 vuotta. Rodussa esiintyy jonkin verran perinnöllisiä silmäsairauksia sekä muita perinnöllisiä ongelmia kuten kilpirauhasen vajaatoimintaa, epilepsiaa ja allergioita. Perinnöllisistä silmäsairauksista tärkeimmät ovat kataraktat ja PRA. Niitä voidaan vastustaa silmätarkastuksilla ja geenitesteillä. Valitettavasti rodussa esiintyy myös toisen tyyppin PRA:ta, johon testiä ei ole olemassa.

Rotujen valinnassa on kiinnitetty huomiota erityisesti keskimääräisen elinikään ja rodun yleiseen terveyteen. Tärkeimpänä kriteerinä rotuvalinnoissa oli niiden sydänterveys, roturisteytysprojektiin haluttiin valita rotuja joissa ei esiinny yleisesti vakavia sydänsairauksia. Rotuvalinnoissa on huomioitu myös monimuotoisuuden parantaminen. Rodut eivät ole geneettisesti läheistä sukua dobermanneille ja niiden oma geenipohja on laaja ja terve. Plottinajokoiraa lukuunottamatta roduilla on Suomessa vakiintunut populaatio ja PEVISA, jolloin myös terveystutkittua jalostusmateriaalia on helposti saatavilla. Risteytyksiin käytettävien koirien oltava molempien rotujen Pevisan osalta tutkittuja sekä geenitestattuja ja holteroituja vähintään Alba Medicalin laitteella. Koirilta toivotaan myös aiempia jälkeläisiä, jotka on terveystutkittu vähintään oman rodun PEVISAn mukaisesti.

Roturisteytyksen aikajana

1. Periaatepäätös rotuyhdistykseltä
  - Saatu syyskokouksessa 2023
2. Roturisteytyshakemuksen valmistelu
  - Esitetään syyskokouksessa 2024
3. Rodun kotimaan kanta roturisteytykseen
  - Selvitetään syyskokouksen jälkeen kun roturisteytyshakemus on esitelty jäsenistölle.
4. Roturisteytyshakemuksen lähetys Kennelliittoon
  - Tulee sisältää rodun kotimaan kanta risteytykseen.
5. Projektisuunnitelman laatiminen ja hyväksyttäminen Kennelliitossa
  - Kesto noin 1 vuosi
6. Toteutus

- Päästään toteuttamaan ensimmäiset Kennelliiton hyväksymät risteytysyhdistelmät arviolta noin vuonna 2026
7. F1-sukupolven rekisteröinti
    - F1-sukupolvi tullaan rekisteröimään FCI ulkopuoliseen FI RR-rekisteriin.
  8. Jalostustarkastus ja terveystutkimukset
    - Risteytyspentueiden koirille toteutetaan rodun PEVISAn mukaiset terveystutkimukset, Suomen Kennelliiton jalostustarkastus sekä muut tulevaisuuden jalostuskäyttöön sopivuutta mittaavat tarkastukset.
  9. F2-sukupolven rekisteröinti
    - F2-F4-sukupolvien koirat voidaan rekisteröidä jalostustieteellisen toimikunnan päätöksellä ER-rekisteriin.
  10. F5-sukupolvi
    - F5-sukupolvi voidaan rekisteröidä tavalliseen tapaan FI-rekisteriin.

Roturisteytyksen arvioitu kesto aloitushetkestä F5-sukupolven rekisteröintiin on noin 10-15 vuotta.